Autor Guste Santini
Srijeda, 28 Siječanj 2009 21:17

Vijeće ekonomskih savjetnika uskoro će predložiti antirecesijske mjere kojima bi se Vlada učinkovito suprostavila negativnim kretanjima u gospodarstvu.

Cijeli svijet je u krizi. Njezin nastanak, kao što je pisano na ovim stranicama, nije počeo jučer i, shodno tome, nije realno da će biti savladana u ovoj 2009. godini. Da je tome tako pokazuju svojim postupcima lideri najrazvijenijih zemalja. Svjesni su da globalizirani svijet funkcionira po načelu spojenih proizvoda i da kriza u vodećoj gospodarskoj zemlji, SAD-u, nužno inicira smanjenje privredne aktivnosti u ostalom globaliziranom svijetu.

Mnoge su zemlje, hvaleći neoliberalizam, posegnule za klasičnim protekcionističkim mjerama. Poseban je slučaj u cijeloj priči Europska unija koja u ovim kriznim uvjetima pasivno gleda i sterilno apelira na potrebu solidarne akcije svojih članica. Naime, pojedine zemlje, prenstveno Njemačka, Francuska i Velika britanija, sukladno svojim mogućnostima i dijagnozama izravno interveniraju u proces društvene rerodukcije a ne samo gospodarskog sustava. Druge manje razvijene zemlje već su pod „diktatom MMF-a“ i očekivanja da će im ostale članice pomoći ostale su tek pusta želja.

Hrvatska, velika zagovornica neoliberalizma, ne samo da nema Program već nema ni dijagnozu koja i kakva je kriza s kojom je hrvatsko gospodarstvo suočeno. Interpretacije da je hrvatska kriza tek dio globalne krize nije uvjerljiv. Ne samo da nije uvjerljiv već je, po mome mišljenju, sasvim krivi pristup rješavanja postojeće krize. Kriza u Hrvatskoj je započela 1995. godine kada je ostvaren prvi veliki deficit robne razmjene s inozemstvom u iznosu većem od 3 milijarde dolara. U prošloj 2008. godini iznos deficita trgovačke bilance mogao bi iznositi fantastičnih 10 milijardi eura ili četvrtinu bruto proizvoda. I dok je 1994. godine platna bilanca bila uravnotežena za 2008. godinu očekujem deficit veći od 10% domaćeg proizvoda što je neodrživo u bilo koje vrijeme a posebno u kriznim uvjetima. Inozemni dug uključe li se i kratkoročne kreditne linije davno je prešao iznos domaćeg proizvoda pa njegovo servisiranje iznosi gotovo tri milijarde eura što je gotovo 7,5% bruto domaćeg proizvoda. I tako dalje, i tako dalje.....

Očito je hrvatska kriza u prvom redu rezultat dosadašnje ekonomske politike, a svjetska je kriza tek katalizator koji je ubrzao svekolika negativna kretanja. O tome je jedan broj ekonomista, uključujući autora ovog napisa, ukazivao od uspostave Stabilizacijskog programa iz 1993. godine kojeg nazivam Antiinflacijski. Časopis Ekonomija/Economics od svog izlaženja, 1994. godine, najveću je pažnju pridavao problemima ekonomske politike što je vidljivo iz činjenice da je organizirano petnaest znanstvenih skupova na temu: ekonomska politika. Ovom broju valja pridodati ne mali broj skupova koji je organiziran u suradnji s HAZU-om. Ipak, poruke koje su tom i inim prilikama odaslate vladama nisu imale nikakvog učinka. Što više ekonomisti koji su ukazivali na opasnosti ekonomske politike, koja je imala za cilj stabilan tečaj kune i stabilne cijene, nazvani su katastrofičarima. Sada kada su ti katasrofičari u pravu vladajući ali i oporba šute jer su i jedni i drugi zapravo vodili istu ekonomsku politiku; razlikovali su se tek u nijansama.

To je ukratko Hrvatska zbilja. Ono što želim istaći je činjenica da smo u ozbiljnoj krizi i da će kriza u Hrvatskoj trajati dulje nego u svijetu. Razlozi tome su u činjenici da se radi o različitim

putevima kako je do krize došlo i različitog pristupa njezinom rješavanju. Objektivno hrvatska kriza je ozbiljan problem i trebat će mudrosti, odricanja ali i značajnih materijalnih sredstava da se ona riješi. Svako odlaganje cijelu priču usložnjava i čini ju skupljom i teže ostvarivom.

Prema tome, potreban je zaokret u ekonomskoj politici. Za sada nije sigurno da postoji spremnost za zaokret. Nadajmo se da sam u krivu.